

ΣΑΤΙΡΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΦΩΤΗ ΦΩΤΙΑΔΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ

1

Στόνα χέρι τὴν ἀπολλώνια λύρα
καὶ σῆλο τοῦρανοῦ τὰστροπελέκι
τρικυμισμένη σου ἡ ζωὴ καὶ ἡ μοῖρα.

Ἄπ' τὸ κάστρο τοῦ Δόγου σου δὲ στέκει
μιὰ πέτρα στὸ διαβάτη νὰ σὲ κράζῃ·
—Φῆμη, ἐσὺ κάστρο τοῦ ἔχτισες, καὶ στέκει.—

Τῆς Σάτιρα καὶ ἀκόμα τὴν ταράζει
τὸ διάβα σου, ἄπ' τὴν ἄβυσσο ἡ φωνὴ σου
τὴ χαρὰ καὶ τὸ θάνατο μοιράζει.

Σὰν τὸ μάρομαρο, Ἀρχίλοχε, τῆς γῆς σου,
λαμπερὴ καὶ σκληρὴ, δὲν τὴ χαλάει
Χάρος κανεὶς τὴ δόξα τῆ δικῆ σου.

Ἄολόρη μὲ τὸν Ὀμηρο πλάι πλάι.

2

Ἄυλος, πνοὴ ἀπαλή, μὴν αὔρα σὲ εἶχε.
Τοῦ ζωντανοῦ τοῦ Δόγου παλληκάρι,
πλάσσει καὶ ὀρθώσσει καὶ ἀρματώσσει, ὦ Στίχε!

Ἡ ψυχὴ σου μὲ τοῦ κορμιοῦ τὴ χάρη
καὶ ἄς λάμψη στυλωμένη στὸν αἰῶνα·
ἡ σάρκα ἡ ἀργασμένη θὰ τὸν πάρη
τῆς ἀγριλιάς τὸν κλῶνο στὸν ἀγῶνα.
ὦ Στίχε, ἡ ριζωτὸς ἡ φτερωτὸς,
μῖα γυμνασμένης δύναμης εἰκόνα.

Καὶ μῆτε μὲ τὰ σκιαχτὰ τῆς νυχτὸς
νὰ τριγυρνᾷς τοῦ φεγγαριοῦ ὑπνοβάτης·
εἶσαι τῆς μέρας ἀδερφοποιτὸς.

Ζῆσε καὶ μὲ τὸν ἥλιο ἀνοιχτομάτης.

3

Φασουλήδες, μακριά, κ' ἐσεῖς, παλιᾶτοι!
Στὴν ἀστόχαστη πλέμπα μὴν πλερώνεις,
Σατιριστὴ, τοῦ σκλάβου τὸ χαράτσι.

Σίδερο ὁ στίχος γιὰ νὰ τὸν πυρώνης.
Σημάδεψε καὶ τρύπησε καὶ δείρε,
τὰ νύχια σου, αἰτοῦ νύχια· σκούζε, γκιώνης.

Καὶ πόμπεψε καὶ μέσ' στὴ λάσπη σύρε
τῆς ἀμαρτίας τὴν πόρνη· καὶ γοργά
καὶ τῶριο σαττεπέ το· αὐτὸ μᾶς πῆρε

τὸ νοῦ, τὴ γνώμη, τὴν παλληκαριά·
Ἄλλοιά σας, ψεῦτες, ἄμναλοι, κιοτῆδες!
Σατιριστὴ κ' ἐκδικητὴ, καρδιά!

Μῆτε οἱ παλιᾶτοι, μῆτε οἱ φασουλήδες.

4

ἌΟχι λόγια χοντρά καὶ λόγια κούφια·
μ' ὄλους καὶ μὲ κανένα δὲν ταιριάζουν.
Ποῦθε κρατεῖ τοῦ κάθε ἀχρείου ἡ σκούφια

κράχ' το μὲ λόγια ποὺ νὰ ξεσκεπάζουν·
πὲς τὴ νειροπὴ τοῦ τάδε καὶ τοῦ δέινα·
τὰ λόγια πότε ἀέρας, πότε σφάζουν.

ἌΟλα, πρόσωπα, τζάνια, τοῦτα, ἐκεῖνα,
τὰ δεφτέρια μας ἀνοιξε ὀλονῶν
καὶ τὸ στόμα σου διάπλατο, καὶ ἀρχίνα

καὶ ψάλλε τα νεκρῶν καὶ ζωντανῶν,
νοικοκυρέων καὶ κατεργαρέων,
καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν πιὸ τρανῶν.

Στήσου προφήτης, ρίξου τῶν Ἑβραίων!

5

Πολεμᾷς νὰ στυλώσης, κυβερνήτη,
μὲ τὰ καρᾶβια καὶ μὲ τὰ φουσοῦτα
τῆς Πολιτείας τὸ σαλεμένο σπιτί.

Τοῦ κάκου ἰδρώνεις, ἔμπα σ' ἄλλη στρατά,
τὸ νοῦ μας πρῶτα στύλωσε καὶ χτίσε,
καὶ πρῶτ' ἄπ' ὅλα ἀλφαβητάρι κράτα.

Δάσκαλος γίνε, ἀλήθεια ἂν ἦρωας εἶσαι.
Σὲ μιὰ Βαβὲλ δεμένους μᾶς κρατᾶνε
κατὰ στοιχειά· τὸ μάγεμά τους λύσε

καὶ στὰ χεῖλια οἱ καρδιές μας πάλε ἄς πάνε·
σύμμετρα ὑψώσσει, πύργε τῆς ζωῆς!
Τρανοὶ καὶ ἂν εἶναι οἱ τάφοι, τάφοι θάναι·
στὸν ἥλιο τόπο θέλουμε κ' ἐμεῖς.

6

ἌΝημπορος ἐγὼ εἶμαι καὶ μὲ τρώει

στὴν πολυθρόνα τὴ στενὴ ριμμένο
μὲ ἀσκητικὸ στὰ χέρια κομπολόι

κορμιοῦ ἢ ψυχῆς κάποιο κακὸ κρυμμένο.
Τῆ σκητῆ τῆς ἀρρώστιας μου ἔχω στήσει
στὸ παραθύρι ὀμπρός· κ' ἐκεῖ ποὺ μένω,

τὸ μεσημέρι, τὸ πρωῖ, καὶ ἡ δύση
σὲ γκαρδιακὴ ἀνταπόκριση μὲ σμίγουν
μὲ μιὰ πλατεῖα σὰ μαγεμένη φύση.

Μὰ τοῦ γεροῦ τὰ μάτια δὲν ξανοίγουν
ὄσα βλέπω στὰ ὀδοῦρα τοῦρανοῦ·
τὴ ματιὰ μου ξαφνίζουνε, μοῦ πνίγουν

ἀστρικά καὶ φαντάσματα τὸ νοῦ.

7

ἌΝημπορος ἄς εἶμαι καὶ ἄς μὲ τρώει
στὴν πολυθρόνα τὴ στενὴ δεμένο
μὲ ἀσκητικὸ στὰ χέρια κομπολόι

κορμιοῦ ἢ ψυχῆς κάποιο κακὸ κρυμμένο.
—Μάννα, εἶμ' ἐκεῖς ποὺ βλέπει ὄσα δὲ βλέπεις·
στὸ πόδι σου τὸ παραστρατισμένο

ἐγὼ ὀδηγός· ἀκκούμπησε· μοῦ πρέπεις.
Στὴ στρατά τὴν καλόστρωτη ὁ γκρεμός,
στὰ μάτια σου τὸ θάμπωμα μιᾶς σκέπης,

ἀερικοῦ ξεγέλασμα τὸ φῶς
ποὺ τὸ θαρρεῖς χαμόγελο τῆς μέρας,
προδότης ὁ προστάτης σου· καὶ αὐτὸς

ὁ δοξολογητὴς σου λάγνο τέρας!

8

Οἱ κηφήνες, οἱ βάτραχοι, κ' οἱ ἀκρίδες.
Τρανοὶ, πολιτικοί, γραμματισμένοι,
στὶς ἀφρόντιστες μέσα ἐφημερίδες,

ἕνα πλῆθος ἀνίδεοι καὶ στορημμένοι,
καθένας τους ἀνάξια τῶνομά σου
σημάδι μιᾶς τυφλῆς χτυπιᾶς τὸ σταίνει.

Κ' ἐσεῖνα πάντα τὸ περπάτημά σου
πρὸς τὸ καμπαναριό, νὰ τάνεβῆς·
καὶ ἀνεβαίνεις· τὰ πλάτια ὀλόγυρά σου,

στὰ πόδια σου ἕνας κόσμος ἀρνητῆς.
Τοῦ κόσμου, καὶ ἂν τὸ θεῖο δὲ βρέχεις μᾶνα,
σημαίνει—πιὸ τρανὸς ζωντανευτῆς—

μιὰ καινούρια θρησκεία μὲ νέα καμπάνα.

9

Τοῦ τῶρανοῦ συντρίψτε τοὺς χαλκάδες,

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Βέβαια, βαριά λόγια!

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Μπόμπες!

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Μπόμπες, μὰ ποὺ παίρνουν ὅμως
φωτιὰ πρὶν τὴν ὥρα καὶ σκοτώνουν κείνον ποὺ τὶς ρή-
χνει. Δὲ βρίζουν ἔτσι τὸ λαό...

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Καλὸς ὁ λόγος σας, μὰ τί
νὰ γίνε; Ὁ Στρωτὸς ἐπιμένει νὰ μιλήσει στὴν κῶ-
ριανὴ διαδήλωση... Τόχουμε τελαλήσει κιάλας καὶ ὁ
λαὸς θὰ περιμένει τὸ λόγο του.....

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Νὰ μὴ μιλήσει.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Βέβαια, νὰ μὴ μιλήσει. Ἄς ἀρ-
ρωστήσει. Δὲν εἶναι δὲ καὶ τόσο δύσκολο νὰ ρρωστή-
σει ἕνας ὑποψήφιος... Ὁ λαὸς μάλιστα θὰν τὸν συμ-
παθῆσει περισσότερο, ἄμα μάθει πὼς ἀρρώστησε...

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Ἄνοησιές! Ποιὸς θὰ μιλήσει
τότε;

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Μιλᾶω ἐγὼ. ἔχω μάλιστα ἔ-
τοιμο καὶ τὸ λόγο μου. (Ἀπαγγέλλει). «Καὶ ἐξ ἀκο-
γενειακῶν παραδόσεων καὶ ἐν χαρακτήρος ἐσυνειθί-
σαμεν πάντοτε νὰ εὐρισκώμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡμε-
τέρων συμπολιτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐν ἀδελφότητι
νὰ ζῶμεν. Μάλιστα, κύρια!...Τοιοῦτοι θέλομεν εἶσθαι
πάντοτε πρὸς ἅπαντας, διότι οὕτω καὶ μόνον εἶναι δυ-
νατὸν νὰ προσέλθῃ πλήρες τὸ ἀγαθὸν εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰῶνων...»

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ (δικυφότοντάς τον). Ἄμην!

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ (δυσαρεστημένα). Μά, κ'. Ἀγλύ-
κάντε!...Τί; Μήπως δὲ σὰς ἀρέσει ὁ λόγος μου; Ἐγὼ
νομίζω....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Καλὸς εἶναι, παραποῦ κα-
λὸς, μὰ δὲν τὸν ξέρετε καλὰ καλὰ καὶ τὸ Στρωτὸ
ἐγὼ ὅμως τὸν ξέρω. ἔχει πεῖσμα μουλαρήσιο, κε-
φάλι ἀγύριστο, ἢ θέλησή του ἀτσάλι....Εἶπε πὼς θὰ
μιλήσει, καὶ θὰ μιλήσει, καὶ ὁ κόσμος ἀκόμα νὰ χα-
λάσει....

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Γι' αὐτὸ λοιπὸ μᾶς τὸν ἔμπα-
σες στὸ στυδασμό; Μὰς σιγύρισε....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. ἌΟχι βέβαια γι' αὐτὸ. Ὁ
Στρωτὸς ἔχει ψήφους, διαλεχτοὺς ψήφους. Ἄπότυχε
καὶ τίς δυὸ φορές ποῦθαλε κάλλη, ἀπότυχε γιὰτι με-
ταχειρίστηκε μιλώντας στὸ λαὸ τὴν ἴδια γλώσσα ποὺ
ζητάει νὰ μεταχειριστεῖ καὶ σήμερα, ἀπότυχε καὶ
τίς δυὸ φορές, μὰ τὸ ξέρετε πολυκαλὰ πὼς τράβηξε
κόσμο μαζί του, φανάτισε πολλούς, ἔτι διαλεχτὸ ἔχει
αὐτὸς ὁ τόπος, ἔτι λεύτερο καὶ ριζοσπαστικὸ στοι-
χεῖο κρύβει στὰ σπλάχνα του ὁ λαός. Κ' ἔτσι μὲ τὸ
Στρωτὸ ἔλπισα πὼς θὰ δώσουμε στὸ κόμμα μας και-
νούρια ζωή, πὼς θὰ παρουσιάσουμε στὸ λαὸ τὸν ἀγῶ-

να μας, ἀγῶνα ἰδέας καὶ ἔχι ἀγῶνα προσωπικό. Καὶ
τὸ πιτύχαμε. Ὁ λαὸς ὑποδέχθηκε μὲ ἐνθουσιασμό τὸ
στυδασμό μας καὶ ὄλοι οἱ καλοὶ μὲ τὸ μέρος μας ἤρ-
θανε...

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Οἱ καλοὶ δὲν εἶναι καὶ οἱ
πολλοί...Αὐτὸ ξέρω γώ. Καὶ οἱ πολλοὶ βράζουν τὸ
βουλευτή.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ (χεροκροτώντας). Νά, καυβένται!
ἌΟχι. Ἀγλύκάντος μὲ δυὸ ὀλοστρόγγυλα λόγια ἔβα-
λε τὰ πράματα στὴ θέση τους...Ἄ δεχτεῖ νὰ μὴ μι-
λήσει αὐριο ὁ κ. Στρωτὸς....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Σὰ δύσκολο μοῦ φαίνεται....

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Τότε;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Ἐέρω καὶ γώ!

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ (ζυγώνοντάς τον). Νὰ σκί-
σουμε τὸ χερσόγραφο καὶ νὰν τοῦ ποῦμε πὼς τὸ χά-
σαμε....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Χμ! Ἄν τὸ κάνουμε ρόιδο.
Θὰ πεισματώσει περισσότερο καὶ τότε δὲ εἶναι καὶ ἂν εἶ-
ναι ποὺ θὰν τὰ πάρει σῶβρα καὶ θὰ πεί περισσότερο
ἀπ' ὄσα ἔγραψε....

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Τελοςπάντων ἀνάγκη νὰ
βρεθεῖ τρόπος νὰ μὴ μιλήσει. Νὰ κοιτάξουμε πὼς
θὰν τὸ καταφέρουμε....

μὰ μὲ τὸ συντριμμὸ τους μὴ μεθῆστε·
πάντα ἢ πλάση ἀπὸ σκλάβους κὶ ἀφεντάδες.

Κ' ἐλεύτεροι, ἀλυσόδετοι θὰ ζῆστε.
Γιατ' εἶναι κάποιες ἄλλες ἀλυσίδες,
εἶναι γιὰ σᾶς, τίς φέρων· γονατίστε!

Σᾶς πρόπονν, λυτρωμένοι, λυτρωτῆδες,
ἀλυσόδεστε τῆ χρυσή σας νιότη,
σᾶς φέρων τίς θυσιές κὶ τίς φροντίδες·

τῶνομά τους Ἀλήθεια κὶ Ὁραιότη,
Ταπεινοσύνη, Γνώση, Ὑπακοή.
Σ' ἕνα πρόστασιμ' ἀκοῦνε, στερνοί, πρώτοι,
τοῦ κόσμου οἱ νόμοι, κὶ ἄνθρωποι κὶ λαοί.

10

Μιά κινδάρια ὀρφικὴ παρατημένη
τῆ φλόγα πὸν σκορπᾶν τὰ δάχτυλά μου,
σὰ γυναῖκα τὸ πάθος, τὴν προσμένει.

Ἀποπάνω μου, γῦρο μου κὶ χάμον,
παντοῦ εἶν' ἡ πλάση ἀνάβροσμα ὁμορφιάς,
ἀγάπης νερομάννα εἶν' ἡ καρδιά μου.

Πάω μὲ τὸ συγνεφάκι τῆς βραδιάς,
πάω μὲ τῆς πεταλούδας τὰ φτερά,
ψυχὴ τῆς ὀρθρινῆς ἀνθοσεωδιᾶς,

ντροπὴ τῆς κόρης, τοῦ παιδιοῦ χαρά...
Πῶς ἀλλάζουν κὶ εἰκόνα κὶ ἁρμονία;
Ἕνας Ἀλκίδης μέσα μου βροντᾷ·

—Ἐύπνα, κ' ἐμπρός! οἱ σταῦλοι νὰ τοῦ Αὐγεία!

11

Τῆς φλόγιζε κ' ἡ ἀγάπη τὴν καρδιά
κὶ τὸ χεράκι ἀπλώθηκε τῆς νιᾶς
νὰ κόψη ἕνα κλαδάκι ἀπ' τὰ κλαδιά

τῆς πυκνοφουντωμένης μυρσινιάς.
Κ' ἡ μυρσινιά τῆς εἶπε·—ὦ κόρη, μὴ!
Ζῶ τώρα μιά ζωὴ ὑποταχτικιάς,

ὄλο τὸ βιός μου θὰ μοῦ χρειαστῆ,
νὰ χαρίσω οὔτε φύλλο δὲ μπορῶ,
δὲν εἶμαι τώρα τοῦ ἔρωτα δεντροί,

τῆς ἐκδίκησης εἶμαι τὸ ἱερό.
Στὰ κλωνάρια μου κάποιος ἀποκάτου
μοῦ ἐμπιστεύθηκε κάποιον ὀθησαυρό,

σπαθιά, μαχαίρια· Ἀρμόδιος τῶνομά του.—

12

Τοῦ διαλεχτοῦ ἢ τοῦ πλήθους, θὲς δὲ θέλεις,

κὶ ὅποια σκέψη ταράξεις κὶ καρδιά,
σὰ σκάλισμα στὴν πέτρα μιᾶς Πεντέλης,

στὸ Λόγο ἀπάνον δούλευε γερά
κὶ γνωστικὰ τὸ στίχο σου, τεχνί ης·
ἄλλοιῶς, μιᾶς Λάμιας τέρατα παιδιά

πάντα ὅσα τραγουδᾶς κὶ ὅσα κηρύττεις.
Ἡ Μοῦσα εἶν' ἡ θεὰ τῆς ὁμορφιάς
κὶ ὁ στίχος τοῦ σοφοῦ ρυθμοῦ μαγνήτης.

Σὲ χρυσάφι κὶ σμάλτο νὰ κερνάς
τὸ θεῖο ποιό· σ' ὅποιο ποιῆρι κὶ ὅπως,
ποιητῆς δὲν εἶσαι, ἂν τὸ κρασί γυρνᾶς·
κάπελας θᾶσαι ἢ θᾶσαι χαροκόπος.

13

(Ἡ ζωὴ μου περὶ σκυμμένη σκλάβια
μέσ' στοῦ βιβλίου τὸ μαλακὸ χαρέμι.)
Ψυχὴ μου, πέτα ἀσκλάβωτη, κὶ τράβα,

σὲ καρτερᾶν οἱ θάλασσες κ' οἱ ἀνέμοι.
(Ἡ ζωὴ μου, κουλουριαστὸ σκουλήκι,
κ' ἐνὸς ἴσκιου τὸ γγίξιμο τὸ τρέμει)

Μὲ ὄλανοιγμένην ἀγκαλιὰ μιὰ Νίκη
σὲ προσμένει στοῦ δρόμου σου τὴν ἄκρη.
Ψυχὴ, ἄς οὐρλιάζουν καταπόδι οἱ λύκοι.

(Ἡ ζωὴ μου περὶ, κ' εἶναι τὸ δάκρυ
μιᾶς ἀρρώστιας, ὁ βόγγος μιᾶς ἀσκήμιας.)
Θὰ τραβήξῃς πρὸς τῶν Καιρῶν τὰ μάκρη,
Ψυχὴ, κάτου ἀπ' τὴ σκέπη τῆς Πολύμνιας.

14

Ἡ τύχη μᾶς ἀντάμωσε τοὺς δυὸ
μιὰ συγμῆ στὴν ἀκάθαρτη ἀγορά.
Εἶχα τριάντα χρόνια νὰ σὲ διῶ,

εἶσουν ἐσὺ τῆς νιότης μου ἢ χαρά.
Μᾶς γελάσαν ξανὰ οἱ φευγάτοι χρόνοι,
κὶ βιαστικὰ κὶ ἀπάντεχα ἐκεῖ δὰ

τῶν ἐρώτων τὰ θάνατο τῆ δόνη
ξανόρχισε τὸ θεῖο κελαϊδισμό·
στὸν κῆπο νά! τὰ γυμνάσματα φουντώνει,

νὰ τὸ κορμί σου τὸ λαχταριστό...
—Χοντροὴ γυναῖκα τσακισμένη ἐσὺ,
κὶ σωμένος φαρύτριχος ἐγώ!—

Καὶ χωριστήκαμε ἤσυχα. Ἡ ζωὴ.

15

Πεθαίνω· γῦρο ἐλάτε οἱ κληρονόμοι
νὰ μοιράσω τὰ μοῖραστο τὸ βιός μου·
τῆς Τέχνης οἱ κορφές πολλές κὶ οἱ δρόμοι.

—Τῆς ἄρπας μου ψυχὴ ἢ ψυχὴ τοῦ κόσμου·
στὰ χέρια σου τὴν ἄρπα τὴν ἀφίνω.

—Σ' ἐσένα δὲνω, (τὸ εἶχα σὰν τὸ φῶς μου),
τῶν κρυμμένων καημῶν τὸ μαντολίνο.

—Πάρ' ἐσὺ τὴ βουνήσια ἀπλή φλογέρα·
—Κ' ἐσὺ τὴν τραχειὰ σάλπιγγα. —Καὶ κείνο

τὸ βούνευρο γιὰ σένα.—Ἐσὺ ἐδῶ πέρα

Χρυσὸ κοντόλι θᾶβρης φυλαμένο·

—Μὰ ἐσὺ; Μὰ ἐσὺ μολέβεις τὸν ἀέρα·
σ' ἐσένα τὴν κατάρα μου!—Πεθαίνω.

16

Μακάριοι πὸν πεινᾶν κὶ πὸν διψᾶνε
Δικαιοσύνη. Μιά τύφλα ἐδῶ νικᾷ.
Ἄσα μπροστὰ τραβᾶν παραπατᾶνε.

Τὰ μάτια σου, Ὁμορφιά, τὰ οὐρανικά
πότε κοντόφωτα εἶναι πότε κλειοῦνται·
ἐδῶ τὰν τρικίεια κὶ τὰ γκαρδιακά

ξεχάνουν κὶ δειλιάζουν κὶ ἀπαρνοῦνται.

Ἐδῶ τὰ δῶρα ἀπὸ τὴν Καλοσύνη
σ' ἀνάξιους ἀσυλλόγιστα σκορπιοῦνται.

Ἄμοια τὸ φῶς ἢ τὴ φωτιά τῆς δίνει
σὲ πονηροὺς ἢ ἀγάπη κὶ σὲ ἀγνοὺς.

—Μόνη ἀσφαλτῆ, ὄλη μάτι, ὦ Δικαιοσύνη,

ὄλη ἀντροιὰ, ὄλη θύμηση, ὄλη νοῦς!

17

Χαλκόπλαστος γιὰ πάντα καβαλλάρης
ὁ στοχασμένος νὰ Κολοκοτρώνης!
—Τὰ φύσημά σου πὸν θὰ ξαναπάρης;

Κάπου τὸ χέρι ἀπλώνεις· ἴπῳ τὰ πλώνεις;
—Μακριὰ, πολὺ μακριὰ, πέρα, ἄλλοῦ πέρα!
Σ' τὰ γὰρ· δὲν τὰ πατάς, δὲν τὰ ζυγώνεις·

στὸν πόλεμο, στῶν δλων τὸν πατέρα,
στὴ ρίζα, στὴν ἀγράμματη σοφία,
στὴν κλεφτουριά, στοῦ Τούρκου τὴ φοβέρα!—

—Καὶ γῦρο σου κὶ ὀμπρός σου ἢ Πολιτεία
μὲ τὰ λογιῆς παλάτια τὰ πλατιά,
σκολειά, καζάρμες, θέατρα, ὑπουργεῖα;—

Μ' ἀποκρίθη.—ΤΣΕΚΟΥΡΙ ΚΑΙ ΦΩΤΙΑ·

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Νὰ κοιτάξουμε.

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Ἄς κοιτάξουμε.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Ἡ γνώμη μου εἶναι..... (Σκέφτεται λίγο· ἔπειτα δυνατώτερα). Ναι, ἡ γνώμη μου εἶναι....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (μπαίνοντας κείνη τὴ στιγμῆ). Σὲ καλὴ ὦρα ἦρθα νὰκούσω κὶ γὼ τὴ γνώμη σας...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ (μαζωμένα). Δηλαδή λέγαμε...

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Ἐσὺ ἔλεγες...Δὲ λέγαμε.

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Ὁ κ. Γυαλιστός, ναι, μὰ ὁ λόγος μας εἶτανε....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γελῶντας). Μὰ ἐπιτέλους...Μήπως, κ. Γυαλιστέ, θέλατε νὰ πείτε τίποτα πὸν δὲν ἔπρεπε νὰν τὰκούσω ἐγώ;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Ὁχι δὰ!...Μπᾶ!...Τὸ ἐναντίο....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γελαστά). Τότε ἄς τὰκούσουμε.... Κύριε Γυαλιστέ...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Ὁ κ. Ἀγλύκαντος, σὰ γεροντώτερος, ἔχει σειρά νὰ μιλήσει πρώτος....

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Ἄ, μπᾶ!...Ὁ κ. Καλόκαρδος, σὰν ἀρχηγὸς τοῦ συδυασμοῦ...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Καλά. Ὅπως ἀγαπάτε...

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ (κουμπιάζοντας). Λέγαμε γιὰ

τὸ λόγο σου....Ἐέρεις....Δὲ συμφέρνει....Πῶς νὰ σ' τὸ πῶ...Εἶναι κάπως βαρὺς...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (σοβαρά). Βαρὺς;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Ὁχι κὶ τόσο, μὰ μποροῦσε ὅπωςδῆποτε νὰ μιλήσει κανεὶς στὸ λαό....κάπως διπλωματικά...δηλαδή εὐγενικώτερα...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ἤσυχα, ὄχι μὲ στόμφο). Μιά διπλωματία κὶ μιὰ εὐγένεια ξέρω ἐγώ, τὴ διπλωματία κὶ τὴν εὐγένεια τῆς Ἀλήθειας. Ἐλάττωμά μου ἴσως αὐτό, μὰ ἔτσι πλάστηκα.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Βέβαια, ἢ Ἀλήθεια...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Εἶστε νέος κὶ ἢ Ἀλήθεια εἶναι κάπως γριὰ κὶ οἱ νέοι δὲν τὴν ὀρεγοῦνται...

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ (καροδοκερικά). Οἱ γέροι ὅμως;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ὑπάρχουν κὶ γέροι πὸν τὰ νιάτα τοὺς ἀκολουθοῦν ἴσασιν τὸν τάφο, ἀπαράλλαχτα καθὼς ὑπάρχουν κὶ νέοι (κουμπιάζοντας τὸ Γυαλιστό) πὸν ἀπὸ τίς φασκιές τοὺς ἀκόμα τοὺς πιάνουν τὰ γερατειά. Μὰ καιρὸς δὲν εἶναι γιὰ φιλοσοφικὲς θεωρίες κὶ ἄς ξαναγυρίσουμε στὴν κουθέντα μας. Συντρόφοι εἴμαστε κὶ ἀνάγκη νὰ συναγρικηθοῦμε.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Καὶ μετὶς οἱ τρεῖς, καθὼς κὶ οἱ ἄλλοι τοῦ συδυασμοῦ μας, θέλουμε νὰ σᾶς παρακαλέσουμε, ἂν εἶναι δυνατό, νὰ μὴ μιλήσετε στὴν αὐ-

ριανὴ διαδήλωση....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (χαμογελῶντας). Νὰ μὴ μιλήσω;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Μὰ, κ. Γυαλιστέ!...Δὲν εἶπαμε αὐτό...Εἶπαμε νὰ παρακαλέσουμε τὸν κ. Στρωτὸ νὰ βγάλει ἀπὸ τὸ λόγο του τὸν παράγραφο πὸν μᾶς διάβασες πρὶν...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ποιὸν παράγραφο;

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Τὴν μπόμπα!

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (χαμογελῶντας). Τὴν μπόμπα; Ἐχει καμιά μπόμπα ὁ λόγος μου;

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ (παίροντας τὰ χερόγραφα ἀπὸ τὸ τραπέζι κὶ διαβάζοντας). «...Καινούριους πολιτικὸς θεοὺς σᾶς φέρνουμε, ἄγριους θεοὺς, αἱματοπότες κὶ σᾶς ζητάμε νὰν τοὺς προσκυνήσετε. Δὲ διακονεῖται τὸν ψῆφο σας, τὸν ἀπαιτοῦμε...»

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (παίροντας τὰ χερόγραφα ἀπὸ τὰ χέρια του). Παρακαλῶ.... Μήπως πιάσει ἢ μπόμπα κὶ σᾶς τινάζει στὸν ἀέρα...(Τὰ βάζει στὴ μέση τσέπη τοῦ σουρτουκού του).

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Αὐτὸν τὸν παράγραφο νὰ βγάλεις....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ἤσυχα). Οὔτε ἕνα νῆ.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Μὰ χαντακωνόμαστε.

18

—Μπροστά ή ζωή, κι όποια ζωή τ'ό πίσω πάντα είν' άστένια κ' είναι χαλασμός' ήρωα, φοβάμαι νά σ' άκολουθήσω,

ό λόγος σου είν' άξήγητος χρησμός. —
—'Ο λόγος μου ή ξεγύμνωτη είν' αλήθεια, κ' ή αλήθεια είναι σεισμός και πειρασμός,

σαλπίζετε τον τό λόγο μου σιά πλήθια.
Πίσω και πίσω, πάλε άπ' τήν αρχή!
Ροδοχαρωμένα παραμύθια,

άθώα για σās δέν είναι πιά ή ψυχή.
Χτύπα, άπαρηήσου, λάβωνε, βλαστήμα,
σβύσε, ξανά νάναστηθής, φυλή! —
—Τό Είκοσιένα; —'Αστοχασιά και κρέμα! —

19

'Ο κόλακας κι ό ψεύτης χαλασμοί σου,
της άμαρτίας πατρίδα, άμναλη Μάννα,
του κόσμου είσαι τό σκύβαλο' άπελπίσου!

Σ'ε λυώσανε τά χείδια τά λαοπλάνα
σιου κόλακα τά χέρια και σιου ψεύτη
χτυπήστε τή νεκρώσιμη καμπάνα!

'Η ψυχή μου με τό θυμό παντρεύτη
δ'ε στρώνω στο κιβούρι σου πορφύρα
τό δεκαπεντασύλλαβο του Κλέφτη.

Χορδή στή σιδερένια μου τή λύρα,
σκληρή και λαμπερή σαν τό διαμάντι,
ταίριασα κι άλλη μιά' για σένα πήρα
τό τρίστιχο άπ' τήν Κόλαση του Δάντη!

20

—Ποιητή, και ή λυρική σου τούτη όργη
του κάκου, αγιάτρευτο είναι τό μαράζι,
δέν πόυσε τήν όρμη στέρφα γή

βροχή και δέν τήν έδειρε χαλάζι.
Του σύγνεφου του άξέσπαστου ή μαυρίλα
τό ξενόχτι των άθεων δέν ταραζεί.

Σάλεψε ή σαϊτιά σου κάποια φύλλα,
και στο διάβα της μούγγρισε κι ό άέρας,
και τίποτ' άλλο' ή λυσσασμένη σκύλλα

τρέχει άγγιχτη κι άπειραχτο τό τέρας.
Σάν και πάντα, πιστό και πανηγύρι. —
—'Αρχίλοχος δέν είμαι' είμαι ό πατέρας
που ξανά τους 'Αρχίλοχους θά σπείρω.

1907.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΦΟΡΕΜΑ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Φίλε Νουμά,

Διαβάζω στο 275 φύλλο σου τό άνοιχτό γράμμα της Σταχτοπούτας του Παρισίου. Χαρακτήρισέ με, όπως θέλεις, πές με δύσπιστη, πές με κακόπιστη, πές με Θωμά, αλλά διαβάζοντάς το σε κάθε λέξη, σε κάθε γραμμή, και ιδιαίτερα σε κάθε συλλογισμό, άντίς να βλέπω τό χαριτωμένο κεφαλάκι Πριζιζιάνας σκυμένο άπάνου σ' αυτά τά λόγια, ξάνοιγα ένα βλέμμα σοβαρό ήθικολόγου, ένα στριμένο μουστάκι και... πέννα άντρίκεια. Γυναίκα, και να γράφη με τέτοιο ύφος για τό νυφικό φόρεμα της Πριγκηπέσσας; 'Αδύνατο. 'Αν είτανε γυναίκα, θαχε δοκιμάση κι' αυτή τή γλύκα και τήν ευχάριστη άνατριχίλα του άλαφρού μεταξίου, και τό καμάρι, όταν καλοκομένο δείχνει χυτό τό κορμί, παρουσιάζοντας τις γραμμές του σαν κοντυλοζωγραφισμένες.

Θάχει δοκιμάση κατόπι τήν ίκανοποίηση—που και τά μεγαλείτερα γυναίκια μυαλά δέν τήν περιφρόνησαν κι' ούτε τήν περιφρονούν — του θαυμασμού, που νοιώθεις γύρω σου, όταν έξόν από τις φυσικές χάρεις συμπληρώνουν τ'όμορφο κ' οι τεχνικές του ντυσίματος και που όταν λείπουν οι πρώτες δε σ' αφήνουν οι δεύτερες να περάσης άπαρατήρητη. 'Αν είτανε γυναίκα, πριν πιάση τήν πέννα θα συλλογίζονταν τήν πρώτη φορά, που έπίσημα πήγαινε στον κόσμο—όσο κι' αν είναι σταχτοπούτα κάπου και κείνη θα παρουσιάστηκε— τήν άνησυχία της για τήν τουαλέττα της, τον πόθο της ν' άρέση και τά νευράκια της, άχ, τά γυναίκια νευράκια! αν κάτι δέν είτανε καλοπιτυχημένο. Θα μπορούσε τότες να κατηγορήση τήν πριγκηπέσσα Μποναπάρτη, γιατί ξόδεψε τόσες χιλιάδες για τό νυφικό της φόρεμα άφου μάλιστα όντας νέα και χαριτωμένη ήξερε, που θα τήν έβλεπε — και θάβλεπε μονάχα κείνη για πρώτη φορά ένας δάκκαιρος λαός άναστημένος στην 'Ομορφιά και—τό σπουδαιότερο για τή γυναίκια ματαιοδοξία—λαός, που ευκολοσενθουσιάζεται και ευκολοανάθει; 'Αν ή Σταχτοπούτα είτανε γυναίκα, είχε τά εκατομμύρια της Μποναπάρτη και 'ρχόνταν στην 'Ελλάδα θ' άποφάσιζε να κακοντυθή και να κάμη κακή φιγούρα, για να δώκη στους φτωχούς τους παράδες; 'Αν θα τόκανε, θάτάνε έξαίρεση και είναι ό μοναχός κανόνας, που έξαίρεση δέν έχει.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Σημ. του Νουμά. Κι όμως ή Σταχτοπούτα είναι γυναίκα και μπορεί νάναι και μοναδική έξαίρεση στον κανόνα που βάζει ή κ. Δεντρινού.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ

'Αγαπητέ Νουμά,

Στήν «Πρόδος, πρωινή έφημερίς εν Κωνσταντινουπόλει», αριθμός 1128, ύστερ' από μερικά για τή συζήτηση της Φιλοσοφικής Σχολής, αν έπρεπε δηλαδή ή όχι να δεχτούν τις τριάντα χιλιάδες του κ. Σεβαστόπουλου, και για τήν πολύ γνωστική άπόφασή τους νάρνηθουνε δώρο με συμφωνίες που ποτές δε θα φυλαχτούνε, ό 'Αθηναίος ό συντάχτης του φύλλου γράφει έξέχωρη άνταπόκριση, και ξεσπαθώνει εναντίον των καθηγητών της πλειονοψηφίας με θάρρος που μάς θυμίζει τά σκυλάκια εκείνα που και λιοντάρι να δούνε γαβγίζουνε, και μάλιστα πιο άψά γαβγίζουνε σα δούνε λιοντάρι.

'Αρχίζει ονομάζοντας άμαθείς κ' επιπόλαιους άνθρώπους σαν τον Πολίτη και τό Λάμπρο, που τους σέβεται και τους τιμά τό 'Εθνος όλο από άκρη σε άκρη. Νομίζει ύστερα πως θα τους πειράξη αν τους ονομάση και μαλλιάρους. Τέλος τους χαρακτηρίζει κι άγράμματος, και πονηρούς (παρεξήγησαν έπίτηδες τά διαταχθέντα) και, ποιός ξέρει! σε στερνότερο άρθρο μπορεί να τους ειπε και Σλάβους!

'Ολ' αυτά, επειδή ή πλειονοψηφία δέν παραδέχτηκε τους όρους των «Ευκτικών, ήπαρεμφάτων, και μονολεκτικών μελλόντων».

'Από τέτοιο άρθρο, όσο κι αν είναι ύβριστικό και κακοήθικο, προσμένει βέβαια ό άνανώστης πως τουλάχιστο εκείνος που τόγραψε θα παραδέχτηκε ίδιος του αυτούς τους όρους στο λεχτικό του. 'Η τό λιγώτερο καμιά προσέγγιση». Βάλληκα λοιπό να μαζέψω από τό έργο του μερικά δείγματα ευχτικές, μέλλοντες και παρέφατα. 'Ορίστε τί βρήκα:

«Μία κλίκα»—«καθαρά και ξαστερα»—«έπαραγέμισαν»—«διά τά λιανά»—«μου φαίνεται»—«μείαν μεγάλην σκούπαν».

Βρήκα μ' άλλους λόγους κάμποσα δείγματα «μαλλιαρικής προσέγγισης» στα γράμματά του, αρχαϊκή όμως προσέγγιση είμαι βέβαιος πως θάβρισκα πολύ μεγαλύτερη και πολύ άττικώτερη στα έργα του Λάμπρου και του Πολίτη.

Μόλις σ' ένα μέρος παρατήρησα έναν αρχαϊσμό, που αξίζει τό μισό κληροδοτήμα του κ. Σεβαστόπουλου. 'Εκεί που γράφει νυν άντίς τώρα! Κι αυτό όμως μέσα σε φράση ακαθάρια και ξάστερη φραγκοδημοτική. 'Ορίστε την: «Νυν όμως ούδέν εΐχον να κερδίσουν»!

'Από τέτοιους τί να προσμένεις; Κι αν είτανε ακόμα δυνατό να μη γνωρίζουμε τή μεγάλη αξία των Καθηγητών της πλειονοψηφίας, πως μπορούσαμε να τον πιστέψουμε τον άδέξιο συκοφάντη της «Πρόδος», άφου ή κακή του πίστη μαρτυριέται άμέσως από τό λεχτικό του;

8-1-908.

'Ο φίλος σου,
Α. Ε.

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Μπομπαρδίζομαστε μοναχοί μας....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. 'Αδιάφορο. Νικάμε όμως...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Τί λόγος! Νικάμε και χάνουμε τήν έκλογή.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ήσυχ). 'Ο άγώνας μας δέν είναι να πάρουμε τήν έκλογή. 'Ο άγώνας μας είναι να φωτίσουμε τό λαό, να του άνοιξουμε τά μάτια. Πρέπει να τó καλοχωνέψει ό λαός πως ίσαμε σήμερα γίνηκε θύμα της διπλωματικής αλήθειας, πως οι πολιτικοί του τονε μεταχειριστήκανε για όπλο τους και για θύμα τους. Μ' αυτό τον ίδιο τό λαό, σκοτώνουν τό λαό. Αυτό πρέπει να δείξουμε στο λαό κ' έτσι να πολιτευτούμε. Κι ά δε βγούμε μεϊς, θα τραθήξουμε όμως με τό μέρος μας, με τό μέρος της 'Αλήθειας, πνήγητα έκαστό, κι αυτό είναι κέρδος σημαντικό....'Εμεις δε νικάμε, μα νικάει ή 'Αλήθεια.

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Για νάγαπήσει ό λαός τήν 'Αλήθεια, πρέπει να μην τή γνωρίσει από κοντά.... Μόνον τόνομά της νάκούει τό παλιάσκερο και λιγώνεται.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Τόνομά της νάκούει; 'Εγώ θαρρώ πως δέν πρέπει να τάκούει καθόλου τόνομά της. Πως είναι ανάγκη να βλέπει μοναχά τό πράμα, να βλέ-

πει τήν 'Αλήθεια και να μην ξέρει πως τή λένε. Νά, τό καθήκον του τίμιου πολιτικού. Νά, τό μεγάλο και ήθικό κέρδος του κάθε άγνού άγώνα...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. 'Εγώ δέν μπορώ να τó νιώσω τέτιο κέρδος.

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Ούτε γώ.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Δικό σας τό φταίξιμο. Δέν τό νιώθετε ή δε θέλετε να τó νιώσετε; Κάποις ξένος σοφός έλεγε πως υπάρχουν άθρῶποι πουχουν τά μάτια τους γερά και τά ματογυάλια τους σκοτισμένα. Τά μάτια σας γερά τά βλέπω. Μήπως ξεχάσατε να ξεσκονίσετε τά ματογυάλια σας;

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Τά ματογυάλια μας; (Βγάξει τά ματογυάλια του και τά κοιτάζει).

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Χρειάζεται κάποια υποχώρηση...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. 'Ο σκοπός....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Εξέρω τί θα μου πείτε. 'Ο σκοπός εξαγνίζει τά μέσα. Μπαγιάτικο έπιχείρημα, πολύ μπαγιάτικο. Είστε νέος, κ. Γυαλιστέ, πρώτηφορά πολιτεύεστε και δε σας στέκουν τά μπαγιάτικα.

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. 'Εγώ βλέπω πως χάνουμε τή νίκη από τά χέρια μας....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Μην άπελπίζεστε και θαρθεί ή

νίκη μα μερά να μάς βρει...

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. Φοβάμαι μήπως άργήσει να ξεμερώσει αυτή ή μερά και στο άναμεταξύ ή καημένη ή νίκη πάθει ρεματισμούς και δέν μπορέσει να κουνηθεί από τή θέση της...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Θαν τή βοηθήσει στο δρόμο της ή 'Αλήθεια. Εξέρετε, είναι άδεσφάδες που άγαπιούνται παραπολύ και βοηθάει ή μα τήν άλλη.

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Σε περασμένες έκλογές...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. 'Αφίστε τά περασμένα. 'Η φρονιμάδα που βλέπει κατá τά περασμένα δε μάς χρειάζεται. Μας χρειάζεται ή φαντασία ή νεανική που βλέπει κατá τά μέλλοντα και τά δημιουργεί...

Ο ΑΓΑΥΚΑΝΤΟΣ. Μας χρειάζονται όμως και ψήφοι κι όχι μοναχά φιλοσοφίες. Μου δίνεις ψήφους; Νά, ή φιλοσοφία που πιάνει παράδες σήμερα. 'Εγώ φεύγω. 'Ο,τι άποφασίσετε, καλá άποφασισμένο (έτοιμάζεται να φύγει).

Ο ΓΥΑΛΙΣΤΟΣ. 'Ερχομαι μαζί σου. Πρέπει να δω κατι σημαντικός φίλους στο Σύνταγμα που συμφωνήσαμε ναρθομε άπόψε μαζί εδώ.

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Θα γυρίσετε βέβαια ύστερ' από τό φαί. Θάρθουν κ' οι άλλοι υποψήφιοι και πρέπει να συνηνοηθομε για τήν αύριανή διαδήλωση.